

Владан ПЕТРОВ*
Правни факултет
Универзитет у Београду

УДК 342.4(497.11)

ЗАБЛУДЕ О ПРЕЛАЗНОЈ ВЛАДИ**

У последње време, на нашој политичкој сцени, поново се учестало употребљавају изрази као што су „техничка влада“ и „прелазна влада“, као да између њих постоје некакве сличности или чак знак једнакости. Из угла уставног права, то је сасвим погрешно.

„Техничка влада“ је израз који се користи у свакодневном политичком говору, а може се наћи и у уџбеницима уставног права. Њиме се означава влада којој је престао мандат и која обавља само послове одређене законом, до избора нове владе. Према нашем Уставу и Закону, Влади престаје мандат и она постаје „техничка“ у следећим случајевима: 1) престанком мандата Народне скупштине; 2) изгласавањем неповерења Влади; 3) неизгласавањем поверења; 4) оставком Владе, 5) изгласавањем неповерења председнику Владе и 6) оставком председника Владе. Према нашем Закону, Влада којој је престао мандат може вршити само текуће послове и не може предлагати Народној скупштини законе и друге опште акте нити доносити прописе, изузев ако је њихово доношење везано за законски рок или то налажу потребе државе, интереси одбране или природна, привредна или техничка несрећа. Другим речима, она може обављати не само текуће, већ и неодложне послове. Стога израз „техничка“ влада није сасвим адекватан, јер послови наведени у нашем Закону нису само „техничког“ карактера. Они се могу односити, на пример, и на доношење прописа чије је доношење хитно (везано за законски рок) или неопходно ради непосредне заштите јавног интереса (потребе државе, одбрана земље итд.). Тачнији израз за ову владу био би „влада без пуних овлашћења“, што је и логично, јер њој је престао мандат и њен основни задатак је да

* Аутор је редовни професор на Правном факултету Универзитета у Београду и судија Уставног суда Републике Србије. Електронска адреса аутора: vpetrov@ius.bg.ac.rs.

** Текст је изворно објављен у дневном листу Вечерње новости: „Заблуде о прелазној влади“ (27.11.2023).

обезбеди редовно функционисање извршне власти до избора нове владе, односно да спречи „уставни вакуум“ од престанка старе до избора нове владе. Слично је и са Народном скупштином која је распуштена, јер и она не престаје да постоји моментом распуштања, него губи „пуна овлашћења“ и може да обавља текуће и неодложне послове. Иако распуштање Скупштине не мора бити редовна појава у парламентарном систему какав је наш, тзв. техничка влада то јесте, јер, понављам, свака влада којој је престао мандат је „техничка“ до избора нове.

С друге стране, израз „прелазна влада“ није уставноправна, него чисто политичка категорија. Он нема никакве везе са нормалним или уобичајеним функционисањем демократског парламентарног система. То је влада која се формира са унапред ороченим мандатом, најчешће је резултат привидног и политички „наметнутог“ договора опозитних политичких струја. Она нема демократски легитимитет, јер не проишља из воље народа изражене на демократским изборима, иако формално настаје избором у парламенту. По правилу, формира се након великих друштвено-политичких превирања, када је устав „суспендован“ или га практично и нема. Стога је прелазна влада „инцидент“ у периоду када политички и уставни систем фактички и не функционише. Не постоји ниједан оправдани разлог за њено формирање мимо једне такве крајње изузетне и изнуђене политичке ситуације. На пример, таква је била прелазна влада Миломира Минића, формирана на основу политичког договора СПС-ДПС-СПО крајем октобра 2000. и трајала је свега три месеца да би створила привид да у држави има извршне власти и да би се припремили превремени републички парламентарни избори.

Да закључим, „техничка“ влада је уставноправни институт који служи редовном функционисању парламентарног система, а „прелазна влада“ један „инцидент“, крајње изнуђено политичко решење, које, по природи ствари, не припада систему парламентарне демократије.